

POSTANOWIENIE

Dnia 4 września 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Frańczak (przewodniczący)

SSN Zbigniew Myszka

SSN Krzysztof Rączka (sprawozdawca)

w sprawie z wniosku Q. Sp. z o.o. w Z., E. M.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Z.
o ustalenie istnienia obowiązku ubezpieczenia społecznego,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 4 września 2019 r.,
zażalenia wnioskodawcy na postanowienie Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 25 lutego 2019 r., sygn. akt III AUa (...), III WSC U (...),

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w (...) postanowieniem z 25 lutego 2019 r., sygn. akt III WSC U (...) odrzucił skargę kasacyjną wniesioną przez odwołującą się Q. Spółkę z o.o. w Z. od postanowienia tego Sądu z 23 października 2018 r., sygn. akt III AUa (...), którym umorzono postępowanie zażaleniowe w sprawie toczącej się z odwołania od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. przy udziale E. M.

W uzasadnieniu postanowienia z 25 lutego 2019 r. Sąd Apelacyjny stwierdził, że prezes odwołującej się Spółki osobiście wniósł skargę kasacyjną, błędnie nazwaną zażaleniem. Sąd drugiej instancji zauważył, że zgodnie z art. 87¹ § 1 k.p.c., w postępowaniu przed Sądem Najwyższym, właściwym do rozpoznania

skargi kasacyjnej, strona musi być reprezentowana przez adwokata lub radcę prawnego. Z tego względu wniesiona przez odwołującą się skarga kasacyjna jako niedopuszczalna podlegała odrzuceniu na podstawie art. 398⁶ § 2 k.p.c.

Odwołująca się Q. Spółka z o.o. w Z. wniosła do Sądu Najwyższego zażalenie na wskazane postanowienie Sądu Apelacyjnego w (...), zaskarżając to postanowienie w całości i zarzucając mu naruszenie art. 398¹ k.p.c., wskutek dowolnego przyjęcia, że zażalenie odwołującej się wniesione na postanowienie Sądu Apelacyjnego z 23 października 2018 r. o umorzeniu postępowania zażaleniowego jest skargą kasacyjną, a nadto wobec nieuwzględnienia tego, że choć art. 398¹ k.p.c. przewiduje skargę kasacyjną od orzeczenia Sądu drugiej instancji umarzającego postępowanie kończące postępowanie, to dotyczy to orzeczenia sądu drugiej instancji umarzającego postępowanie w sprawie w całości.

Odwołująca się zarzuciła także naruszenie art. 398⁶ § 2 k.p.c., przez przywołanie tego przepisu jako podstawy do uzasadnienia błędnego przyjęcia, że zażalenie na postanowienie Sądu Apelacyjnego z dnia 23 października 2018 r. o umorzeniu postępowania zażaleniowego jest skargą, która jest niedopuszczalna.

Powołując się na tak sformułowane zarzuty, odwołująca się wniosła o uchylenie zaskarżonego postanowienia Sądu Apelacyjnego w (...) oraz o zasądzenie od organu rentowego na rzecz odwołującego kosztów postępowania według norm przepisanych, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego postanowienia Sądu Apelacyjnego w (...) na podstawie art. 395 § 2 k.p.c. w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie odwołującej się nie zasługuje na uwzględnienie, mimo że część podniesionych w nim argumentów jest trafna.

W ocenie Sądu Najwyższego odwołująca się słusznie zarzuciła Sądowi drugiej instancji błąd w ocenie środka prawnego służącego żalącej się na postanowienie z 23 października 2018 r. o umorzeniu postępowania zażaleniowego. Zgodnie z art. 398¹ § 1 k.p.c., skarga kasacyjna przysługuje od wydanego przez sąd drugiej instancji prawomocnego wyroku lub postanowienia w przedmiocie

odrzućenia pozwu albo umorzenia postępowania kończącego postępowanie w sprawie. Przy przyjęciu, że postanowienie o umorzeniu postępowania zażaleniowego kończy postępowanie w sprawie, wymaga więc rozważenia czy postanowienie to jest tym orzeczeniem, które, zgodnie z art. 398¹ § 1 k.p.c., podlega zaskarżeniu skargą kasacyjną czy też – na podstawie art. 394¹ § 2 k.p.c. - podlega zaskarżeniu zażaleniem (pamiętać jednak należy, że ten środek zaskarżenia służy wówczas, gdy w danej sprawie przysługuje skarga kasacyjna i nie chodzi o jedno z postanowień, o których mowa w art. 398¹ § 1 k.p.c., a także postanowień wydanych w wyniku rozpoznania zażalenia na postanowienie sądu pierwszej instancji).

Sąd Najwyższy uznaje, że rozróżnienie postanowień kończących postępowanie w sprawie podlegających zaskarżeniu albowiem skargą kasacyjną albo zażaleniem wymaga wskazania, po pierwsze, na wagę skargi kasacyjnej i po drugie, na sposób procedowania sądu drugiej instancji, wynikający przede wszystkim z art. 386 § 3 k.p.c. Skarga kasacyjna, jako środek prawny o szczególnej randze, ma więc zastosowanie tylko do orzeczeń o największym znaczeniu procesowym. Wobec tego zaskarżeniu w tym trybie podlegają orzeczenia merytoryczne co do istoty sprawy (art. 386 § 1 k.p.c.). Jest też jasne, że oprócz takich orzeczeń sąd drugiej instancji wydaje postanowienia w przedmiocie odrzucenia pozwu oraz umorzenia postępowania. Właściwym przykładem są tu postanowienie uchylające zaskarżony wyrok z jednoczesnym odrzuceniem pozwu lub umorzeniem postępowania wydane w warunkach wynikających z art. 386 § 3 k.p.c., a więc postanowienia rozstrzygające kwestie dotyczące przesłanek procesowych (por. art. 199, art. 1099, art. 1124 k.p.c.), jak również sytuacja, gdy powód cofnął ze skutkiem prawnym pozew lub, jeżeli wydanie wyroku stało się z innych przyczyn zbędne lub niedopuszczalne (art. 355 § 1 k.p.c.). Na równi z cofnięciem pozwu traktuje się też odwołanie wniesione w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych. We wszystkich tych wypadkach wchodzi więc w grę okoliczności istniejące przed wydaniem zaskarżonego wyroku, które nie zostały uwzględnione przez sąd pierwszej instancji i okoliczności, które powstały dopiero po tym wyroku, a zatem okoliczności następcze. Z powyższego, zatem wynika, że chodzi o rozstrzygnięcia obejmujące w całości postępowanie w sprawie (por. postanowienia

Sądu Najwyższego: z 8 marca 2013 r., III CZ 12/13, LEX nr 1331313; z 25 września 2014 r., II CZ 45/14, LEX nr 1532736; z 15 lutego 2018 r., I CZ 17/18, LEX nr 2486188; z 18 kwietnia 2018 r., IV CZ 17/18, LEX nr 2498015).

Umorzenie postępowania zażaleniowego nie mieści się jednak w kategorii postanowień wydanych przez sąd drugiej instancji w warunkach uregulowanych w art. 386 § 3 k.p.c. Postanowienie w tym przedmiocie, podlega zatem, stosownie do art. 394¹ § 2 k.p.c., zaskarżeniu zażaleniem i to o tyle, o ile w danej sprawie przysługuje skarga kasacyjna.

Omówiony powyżej błąd Sądu Apelacyjnego co do oceny charakteru środka zaskarżenia wniesionego przez odwołującą się, nie ma jednak wpływu na ocenę słuszności samego rozstrzygnięcia zawartego w sentencji zaskarżonego postanowienia z 25 lutego 2019 r. o odrzuceniu tego środka zaskarżenia.

Należy bowiem mieć na uwadze, że postanowienie z dnia 23 października 2018 r. o umorzeniu postępowania zażaleniowego podlega, stosownie do art. 394¹ § 2 k.p.c. - jako postanowienie kończące postępowanie w sprawie, w której ze względu na jej przedmiot przysługuje skarga kasacyjna - zaskarżeniu zażaleniem do Sądu Najwyższego. W postępowaniu przed Sądem Najwyższym natomiast, z mocy art. 87¹ § 1 k.p.c., obowiązuje przymus adwokacko-radcowski. Przymus ten ma charakter bezwzględny i obejmuje wszystkie postępowania toczące się przed Sądem Najwyższym. Objęte takim przymusem zażalenie, wniesione osobiście przez stronę pozbawioną zdolności postulatywnej jest więc dotknięte brakiem nieusuwalnym, co powoduje konieczność jego odrzucenia, jako niedopuszczalnego, bez wzywania do uzupełnienia tego braku (por. m.in postanowienia Sądu Najwyższego: z 28 czerwca 2017 r., IV CZ 33/17, LEX nr 2340610; z 28 marca 2018 r., V CZ 16/18, LEX nr 2495976).

Odnosząc powyższe rozważania do okoliczności faktycznych niniejszej sprawy, Sąd Najwyższy stwierdził, że trafnie Sąd drugiej instancji zauważył, że zażalenie na postanowienie Sądu Apelacyjnego z 23 października 2018 r. zostało wniesione przez żalącą się bez dochowania wymogu, o którym mowa w art. 87¹ § 1 k.p.c. Zażalenie to sporządził bowiem i podpisał prezes zarządu żalącej się. Słuszna zatem była konstatacja Sądu Apelacyjnego, że wspomniany środek prawny jest niedopuszczalny z innych przyczyn w rozumieniu art. 398⁶ § 2 k.p.c.

W związku z powyższym, opierając się na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. w związku art. 394¹ § 3 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji niniejszego postanowienia.